

ANKARA BÜYÜKŞEHİR'DE KÖLELİK SÖZLEŞMESİ

Aydınlık Gazetesi, 12 Ağustos 2013

Yıldırım Koç

Türkiye'de ücretli olarak çalışanlarla (işçi sınıfıyla) işverenleri arasındaki ilişki çeşitli kanunlarla düzenlenir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/A maddesine tabiyseniz, adınız "memur" dur.

657/4/B'ye veya 399 sayılı kanun hükmünde kararnameye tabiyseniz, adınız "sözleşmeli personel"dir. Çalışma koşullarınız Bakanlar Kurulu kararlarıyla düzenlenir.

657/4/C'ye tabiyseniz, adınız "geçici personel"dir. Çalışma koşullarınızı yine Bakanlar Kurulu kararları belirler.

4857 sayılı İş Kanununa, Basın İş Kanununa, Deniz İş Kanununa tabi olarak çalışabilirsiniz. Bu koşullarda size "işçi" denir.

Bu kanunların hiçbirine tabi değilseniz, Türk Borçlar Kanunu'na tabi olarak "işçi" kabul edirsiniz.

Türkiye'de nerede olursa olsun ücret karşılığında çalışıyorsanız, bu kanunlardan birine tabisinizdir.

Ancak Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde çalışıyorsanız, "ek dersliler" grubuna dahil olabilir, belediyenin dayattığı kölelik sözleşmesini imzalayarak, kanunlardaki haklarınızdan mahrum bırakılabilirsiniz.

657 sayılı Kanunda çeşitli eğitim ve öğretim kurumlarında "öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara" ücret karşılığında ek ders görevi verilebileceği belirtilmektedir. Kanununun 176. maddesi de bu ek dersin ücretini düzenlemektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi yıllardır bu istisnai düzenlemeyi kullanarak, yeni bir istihdam biçimi yaratmış, bir kölelik düzeni kurmuş. Kısa bir süre önce bu biçimde çalıştırılanların sayısı 1600'ü bulmuştu. "Ek dersliler" adı verilen bu kişiler, kanunların koruması dışına çıkarılarak, yıllardır birçok temel haklarından mahrum bırakılmaktadır.

Bu şekilde işe alınanlara Ankara Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmet Daire Bşk. tarafından "Rehber ve Usta Öğretici Taahhütnamesi" imzalatılmaktadır.

Bu taahhütnamenin 5. maddesine göre, "ek ücretliler" in işverenden ikramiye (ilave tediye), yemek parası, yol parası, ve başka ad altında herhangi bir ek parasal talepte bulunması yasaklanmaktadır. "Ek ücretliler" e hafta tatili ücreti ve genel tatillerde ücret verilmeyecektir.

"Ek ücretli" eğer "resmi olarak başvurursa" o yılki yıllık ücretli izninden feragat etmiş sayılacak ve bunun karşılığında bir ücret talebinde bulunmayacaktır.

Taahhütnamenin en köleci düzenlemesi ise şunlardır:

"İdarenin bildireceği yerde veya görev yerimin dışında, idarece belirlenecek olan yerlerde ve işlerde, ilgili tüm görevlerde itiraz etmeden yer alacağımı" taahhüt ederim (Madde 13).

"İdarece; hizmetime ihtiyaç kalmadığının tarafıma bildirilmesi halinde, hiçbir itiraza mahal kalmaksızın ayrılacağımı" taahhüt ederim.

İnsanlara böyle bir taahhüdün imzalatılması, köleliğin meşrulaştırılmaya çalışılmasıdır. Esasında bu tür düzenlemeler hukuken geçersizdir; ancak birçok kişi bu geçersizliği bilmediğinden, çaresizlik içinde köleleştirilmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı müfettişlerinin yaptığı tespite göre de, "ek ücretliler" esasında 4857 sayılı İş Kanununa tabidir. Buna bağlı olarak kıdem tazminatı, hafta tatili ücreti, genel tatil ücreti ve belediyelerde çalışanlara ödenen ilave tediye (yılda 52 yevmiye tutarındaki ikramiye) hakkına sahiptirler. Halbuki imzalatılan ve hukuken geçerliliği olmayan bir taahhütnameyi geçerli zanneden "ek ücretliler" bu haklarını talep etmemişlerdir.

"Ek ücretliler" in yapması gereken, bu işleri iyi bilen bir avukat aracılığıyla mahkemeye başvurarak geçmişe dönük alacaklarını ve işten ayrılmışlarsa ayrıca kıdem tazminatlarını talep etmektir.